

senten veus d'altre temps... y braços que'ls abra-
y besades al front...—Es la nit de Nadal. [cen

Veuen l'antiga llar flamejant lluminosa
ab cruxits de tions y perfums bosquetans ;
; com s'hi canta y s'hi riu prop de l'avia radiosa
tornada infant, avuy, ab el goig dels infants !
Y posen vora'l foch les flamants sabatetes
qu'han de rebre'ls presents de l'hoste celestial...
; Callèu ! L'infant Jesús ja arriba de puntetes...
ja s'aboca somrient...—Es la nit de Nadal.

«¡ Fills meus, tots som germans !», diu ab amor
[la vella.
«¡ Tots som germans !», a chor responen els
[infants ;
y's corre a obrí' al pobret que truca a la portella,
perque tots som germans.

La nit se va escorrent lenta y llarga, molt llarga.
L'alba clareja en fi, y en dona la senyal
el tret sèch d'un fusell, seguit d'una descarga.
; No es rès, un company mort ! ; ; Foch a n'ells ! !
[—Es Nadal.

APARTANT LA VISTA

Una montanya al fons ab una casa al peu,
molts arbres al voltant y un riuet a la vora,
un camí per hont may s'hi veu pujà el correu
y que mena a un poblet que dista més d'una hora.

Al redós d'un penyal, amagada una deù,
ab notes de cristall tot ensemps riu y plora ;
esquelles dringant lluny, aucells cantant arreu,
y algun cop, per atzar, el pas d'una tenora.

; Paradís deliciós sens historia y sens nom !
; Benhaurat qui pogués, oblidat de tothom,
viure, nexer y morir en aqueix clap de terra,
ignorant que hi han reys, fronteres y nacions,
y homes que may s'han vist y's maten a milions
perque un boig coronat ha declarat la guerra !

Del primer de Maig

MAIG DE 1915 (1)

Serà un maig més roig que'ls altres
el maig que viurem enguany.
Serà un maig que tots els dies
estaràn escrits amb sang.
Serà un maig que les senyeres
a l'aixecar-se en l'espai,
no seràn acompanyades
de cançons de germandat.
Serà un maig que tots els homes
follament s'odiaràn,
que les mans, abans amigues,
no voldràn pas encaixar.
Serà un maig que'l desig noble
de pau, amor i treball,
pel retruny de les batalles
quedarà en el cor glaçat.
Serà un maig més roig que'ls altres
que la Historia malehirà !

MAX MILL

PRIMER DE MAIG (1)

En els temps que estem atravessant, temps
d'odis desencadenats, de lluites ferotges, d'inci-
vilitats, de crims contra la Humanitat, de des-
orientacions, de feblesa d'ideals, la data del pri-
mer de maig ens sembla el record d'un bell somni
que ja s'ha fos...

La data del primer de maig ens parla de fra-
ternitat, d'altruisme, de redempció del paria, de
germanor universal. Que lluny n'estem ara de tot
això ! Hem retrocedit tot lo poc que havíem aven-
çat, arribant a endinsar-nos en plena barbarie.

Sols una esperança ens queda : la de que quan
hagi passat aquesta tempesta, aquesta malastru-

gança, avui plenament desencadenada, que ha gel-
lat quasi totes les ànimes i ha endurit tots e's
cors, es torni a sentir la set de l'Ideal i és lluiti
de nou amb pit i braó fins a veure'l fortament arre-
lat en totes les consciències humanes. Per a que
això sigui, fem vots en el trist primer de maig
de l'any 1915.

JOSEP BATISTA

CARNET D'ART

Domingo Soler

Quinze teles ens presenta aquest conegut artis-
ta, que, com totes les seves, són altres tantes vi-
sions de bella naturalesa, seleccionada per un es-
perit d'home-mestre amb la emoció d'un infant i
la devoció d'un creient.

Fixeu-se amb la simplicitat d'execució de les se-
ves obras, amb la tímida humilitat amb que vos
les presenta i el coneixereu an ell. Si fos flor, ni
ho fóra de trau, ni de bouquet, ni de jardí. Si en
Soler fos flor, seria una violeta de bosc, la més
modesta. L'amistat que'm lliga amb ell em priva
de fer-ne tot l'elogi que's mereix.

Les visions d'art aparegudes avui den Domingo
Soler en el saló Parés, transformen en rústeg i sen-
zill, com de montanya, aquell ambient d'ahir, sump-
tuós, senyorial i aristocràtic que embolcallava
l'art de somni den Riquer. I és que l'art den Soler,
que'ns reconforta amb els perfums de la pineda,
és tant ric de senzillesa com pobre d'artificis ; és
l'art que neix i existeix perquè si, impremeditadament,
inexorable com el meteix destí, com tot lo
que és brutalment inevitable. I tant si és senzilla,
aquesta mena d'Art que neguiteja an en Soler i a
tants i tants que'l cerquen ! Sortosament per ell,
pot dir-se que ja ha trobat el bon camí per a ob-
tenir-lo ; calen aptituds, constància i bona fe per a
anar lluny. En Soler hi anirà perquè hi va sol,
lliure de destorbs, de prejudicis i manies que l'en-
tretinguin pel camí ; peona sol, que ja'n té prou
amb la propia personalitat per a lluitar amb èxit
i enlairar-se fins al cim de la victòria.

Que per a molts anys pugui fer tant belles obres
i que les quinze teles es tradueixin en diners per a
fer-ne d'altres li desitja de tot cor el repòrter
d'aquest carnet de L'AVENÇADA.

Den Rogeli López són uns quadres pintats amb
discreció i amb facilitat de medis i d'observació,
especialment un interior de bosc i un recullit i típic
santuari muntanyenc.

El venerable Urgell, mestre de tants mestres,
hi exhibeix un dels seus exquisits poemes de pa-
leta, que no per ser prou coneguts deixen de
commoure novament amb suaus i entenedidores
melangies.

JOAN LLOPART

*Los federales de España tendemos a recons-
tituir las antiguas provincias o regiones. Ten-
dencia racional y lógica, puesto que unas ve-
nian determinadas por la naturaleza, otras por
la lengua y las leyes, todas por las costum-
bres y la historia, cuando las modernas no son
más que divisiones arbitrarias concebidas por
el unitarismo contra el espíritu autonomista
de las regiones.*

FRANCISCO PI Y MARGALL

Crònica de teatres

A propòsit de «El Cardenal»

Es va estrenar fa pocs dies aquesta obra i
no'n vàrem parlar, entre altres raons, perquè
creiem que no era una novitat teatral digna
d'esmentar-se.

Coneixíem l'obra per haver-nos-la donat al-
guna companyia italiana de les que tant so-
vint ens venien a visitar en aquells bons temps
de més general afició al bon teatre.

Recordàvem, sobre tot, la magistral inter-
pretació que hi dongué el malaguanyat Gara-
vaglia.

No'ns podíem pensar que'l treball den Mo-
rano, al donar-nos aquesta obra, pogués fer
oblidar els seus plorosos antecedents.

Però hem vist que la propaganda intensa
que la empresa hi ha fet ha donat el resultat
d'una acollida pública prou falaguera per a
convertir-ho en una veritable actualitat tea-
tral.

S'ha arribat a parlar d'aquestes representa-
cions del Romea com d'un cas important i
quasi excepcional d'interpretació per part del
notable primer actor d'aquella companyia.

Es clar que aquesta anomenada prové de
les proporcions de la propaganda, dels aplau-
diments de bona part de la crítica dels diaris
i de la merescuda fama den Morano.

La gent s'enlluerna amb totes aquestes co-
ses i acaba per creure-s'ho una mica.

Una mica no més, perquè l'efecte que li pot
produir l'obra, amb l'interpretació ajustada
que requereix, no'l troba pas el públic en la
execució d'en Morano.

El públic sent el pes d'una representació
de drama històric que no li interessa, perquè
ni els conflictes, ni els estats anímics que hi
juguen es relacionen amb la seva vida real.

No percebeix la època en que's desenrot-
lla, i les idees i els sentiments que formen el
drama li passen sense adonar-se'n.

No veu l'impuls de l'orgull de l'aristocra-
cia caracteritzant una etapa de la civilització.

No troba el relleu d'aquella lluita entre la
força i l'astúcia que ha inspirat a tants poetes.

No sent el ritme d'aquella traducció d'Ho-
raci que va marcant el compàs de l'obra en
tots els seus quatre actes.

Amb prou feines arriba a veure el tràgic
conflicte intern que tortura en secret l'ànima
del protagonista, lluitant entre'ls seus devers
de confessor i els seus amors de germà.

El públic lo primer que veu és que tot allò
son titelles, gent disfregada, i decoracions de
roba.

Volem dir que la famosa *convencionalitat*
del teatre és la primera impressió que reb la
retina de la presentació escènica.

No és que'ls trajos, ni els mobles, ni l'estil
arquitectònic i els motius decoratius no esti-
guin bé ; al contrari, són d'una propietat for-
ça encertada.

Lo que hi ha és que està tot disposat amb
tal manca de proporció i harmonia que l'am-
bient queda destruït.

I naturalment, sense això no queden més
que'ls factors mecànics de la trama amb tota
llur materialitat.

Després es troba amb aquell capellà vestit
de vermell que passa d'unes situacions a al-
tres donant-se angúnies i disgustos, i prenent
determinacions insensates, i la seva estranyesa
es manifesta amb una rialleta d'efecte cò-
mic.

Perquè el senyor cardenal Joan de Medícis,
que fa en Morano, no és rès més que un cape-
llà amb sotana de porpra i un home irracional-
ment contradictori.

(1) Treball retirat del número anterior per excés d'original.